

НҮРЛЫ ЖОЛ

Бақыт - достықта, ырыс - ынтымақта!

1991 жылдың 10 январынан шыға бастады

Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисі Заң шығару палатасы Кеңесінің, Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисі Сенаты Кеңесінің және Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетінің газеті

№102 (3367), сенбі, 20 декабрь, 2025 жылы

ЖАПОНИЯҒА ТАРИХИ САПАРДЫҢ БІРІНШІ КҮНІ НӘТИЖЕЛІ ДИАЛОГТАРҒА БАЙ БОЛДЫ

Өзбекстан Республикасының Президенті Шавкат Мирзияев Жапония Премьер-министрі Санаэ Такаичидің шақыруына орай ресми сапармен осы елде болып тұр.

Мемлекет басшысы 19 декабрь күні “Орталық Азия + Жапония” диалогы мемлекет басшыларының бірінші саммиті шеңберінде Жапония Императоры Нарихито, Парламент басшылары, үкімет мүшелері және жетекші компаниялар, қаржы институттары, сондай-ақ бизнес бірлестіктерінің басшыларымен кездесу мен келіссөздер өткізді.

Президент Жапонияға ресми сапарын Император Нарихитомен кездесуден бастады.

Жапония Императоры мемлекетіміз басшысын шынайы құттықтап, Өзбекстан Президентінің осы сапарын Өзбекстан — Жапония достық

үнемі кеңейіп келе жатқаны ризашылықпен атап өтті. Бүгінгі таңда 3 мыңнан астам өзбек маманы Жапонияда тағылымдамадан өтті, ал 440-тан астамы стипендия бойынша жоғары білім алды. Жапон тілі Өзбекстанның 7 университетінде оқытылады.

Осы сапар аясында Токиода Өзбекстан мәдениеті күндері сәтті өтті. Келесі жылы Жапонияның бірнеше қаласында Өзбекстан мәдениеті мен тарихына арналған археологиялық көрме ұйымдастыру жоспарлануда.

Кездесу соңында мемлекет басшысы император Нарихитоны Өзбекстанға ресми сапармен келуге шақырды. Жапония Парламентінің Мәслихат-

Парламенттер жоғары деңгейде қол жеткізілген келісімдерді, ең алдымен сауда-экономикалық, қаржылық, инвестициялық, технологиялық және мәдени ынтымақтастықты кеңейту бойынша келісімдерді жүзеге асыруға жан-жақты көмек көрсетуі керек екендігі атап өтілді.

Жапония Парламенті Өкілдер палатасының спикері Фукуширо Нукагамен кездесуде Өзбекстан — Жапония стратегиялық серіктестігін одан әрі нығайту және көпқырлы, соның ішінде парламентаралық ынтымақтастықты кеңейту мәселелері қаралды. Екі елдің парламент делегациялары арасындағы өзара сапарлар мен

төрағасы Таро Асомен кездесуде Өзбекстан мен Жапонияның стратегиялық серіктестік қарым-қатынастарын, соның ішінде парламентаралық бағытта одан әрі кеңейтудің өзекті мәселелері талқыланды.

Достық лигасының, әсіресе оның төрағасы Таро Асоның Өзбекстан мен Жапония арасындағы көпқырлы ынтымақтастықты дамытуға қосқан үлесі жоғары бағаланды.

Парламентаралық байланыстарды одан әрі нығайтудың және бірлескен бастамаларды ілгерілетудегі парламентаралық достық топтарының рөлін күшейтудің маңыздылығы атап өтілді. Кездесу соңында 2026 жылы ке-

ның қанағаттанушылықпен атап өтті. Соңғы жылдары бірлескен кәсіпорындар саны 10 есеге артты, ал жүзеге асырылып жатқан жобалардың жалпы құны 20 миллиард доллардан асты.

Сауда және инвестициялық байланыстарды нығайтуға, баламалы энергетика, декарбонизация және өте маңызды шикізат сияқты көптеген салалардағы өнеркәсіптік кооперацияны тереңдетуге ерекше назар аударылды.

Бірлескен бағдарламалар мен жобаларды ілгерілету үшін министрлер деңгейінде сауда-экономикалық ынтымақтастық бойынша үкіметаралық комиссия құрудың маңыздылығы

“Sumitomo”, “Toyota”, “ITOCHU”, “Mitsubishi”, “Marubeni”, “Daito Trust Construction”, “NEC”, “SBI Holdings”, “Ajinomoto”, “Japan Tobacco”, “Hitachi”, “Mitsui, Balcom”, “NEC”, “Eurus Energy”, “Chubu Electric Power”, “Shikoku Electric”, “Shimizu”, “Hankyu Travel International”, Жапония металл және энергия саласындағы қауіпсіздік ұйымы (JOGMEC), Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі (JBIC), Жапония халықаралық ынтымақтастық агенттігі (JICA), Жапония экспорт және инвестицияларды сақтандыру компаниясы (NEXI), Жапония сыртқы сауда ұйымы (JETRO), Жапония ТМД елдерімен

пен стратегиялық серіктестік байланыстарын одан әрі нығайту жолындағы маңызды оқиға екенін айтты.

Еліміз басшысы Император Нарихитоға терең құрметін білдіріп, Жана Өзбекстандағы қайтпас реформаларды үнемі қолдағаны үшін алғысын білдірді.

Өзбек және жапон халықтарының географиялық қашықтыққа қарамастан, оларды ұқсас менталитет, әдет-ғұрыптар мен отбасылық құндылықтар, сондай-ақ Ұлы Жібек жолы дәуірінен бастау алатын ғасырлар бойғы тарихи арқаулар байланыстыратыны атап өтілді.

Екіжақты ынтымақтастық, әсіресе білім беру және кадрларды даярлау, сондай-ақ мәдени-гуманитарлық алмасулар саласындағы ынтымақтастық

шылар палатасының төрағасы Масакazu Секигучимен кездесуде Өзбекстан мен Жапония арасындағы стратегиялық серіктестік пен көпқырлы ынтымақтастықты дамытудағы маңызды рөлді атап өтілді. Мәслихатшылар палатасының өкілдері осы жылдың апрель айында Ташкентте өткен Парламентаралық одақтың 150 жылдығына арналған сессияға белсене қатысты.

Жастардың парламенттік бастамаларын қолдауға ерекше назар аударылды, оның ішінде Өзбекстан — Жапония жастар парламенттері мүшелері форумын өткізу және 2026 жылы Самаркандта өтетін Жастар парламенттері мүшелерінің жаһандық конференциясына жапон делегациясының қатысуына ерекше назар аударылды.

кездесулер белсенді түрде жүріп жатқаны үлкен ризашылықпен атап өтілді. Парламенттерде достық топтары белсенді жұмыс істеуде. Парламентаралық кезектегі форум май айында Токиода сәтті өтті.

Парламенттің комитеттері, халық депутаттарының жергілікті кеңестері және Жапония префектуралық ассамблеялары арасында ынтымақтастық орнатудың, сондай-ақ цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект саласындағы заң шығару тәжірибесімен алмасудың маңыздылығы атап өтілді.

Жапония Либералдык-демократиялық партиясының вице-президенті, парламенттегі Өзбекстанмен достық лигасының, сонымен бірге Орталық Азия елдерімен достық лигасының

кездегі Парламентаралық форумды Өзбекстанда ұйымдастыру туралы келісімге қол жеткізілді.

Өзбекстанмен достық лигасы 2002 жылы құрылған қазіргі уақытта 40-тан астам мүшесі бар. Олардың арасында Жапонияның әйгілі саясат қайраткерлері, беделді депутаттар және дипломаттар бар.

Жапонияның экономика, өнеркәсіп және сауда министрі Рясей Аказавамен кездесуде Өзбекстан — Жапония стратегиялық серіктестігін одан әрі нығайту, сауда және инвестициялық ынтымақтастықты кеңейту, бірлескен жобаларды ілгерілету сияқты өзекті мәселелер талқыланды.

Мемлекетіміз басшысы Жапонияның Өзбекстан экономикасына тікелей инвестициялары тез өсіп келе жатқа-

атап өтілді.

Жапонияның сыртқы сауданы дамыту ұйымының (JETRO) және ТМД елдерімен сауда ассоциациясының (РОТОВО) белсенді қатысуымен іскерлік байланыстарды одан әрі нығайту жөніндегі іс-шаралар бағдарламасын әзірлеу туралы келісімге қол жеткізілді.

Өзбекстан Республикасының Президенті Шавкат Мирзияев Жапонияға ресми сапарының іскерлік бағдарламасына сәйкес, осы елдің жетекші компанияларының, қаржы институттарының және бизнес қауымдастықтарының басшыларымен кездесу өткізді.

Шараға Жапонияның экономика, сауда және өнеркәсіп министрі Рясей Аказава, сондай-ақ “Sojitz”,

сауда жасау ассоциациясы (РОТОВО), “Norinchukin” және “SBI Shinsei” банктері, Жапония туристік агенттіктері ассоциациясы сынды ірі корпорациялар мен қаржы институттарының басшылары қатысты.

Мемлекетіміз басшысы кездесуге қатысушыларға арнаған сөзінде жапон бизнесмендерінің мұндай ықпалды құрамы тараптардың бір-біріне деген жоғары сенімінің және экономикалық серіктестікті одан әрі дамытуға деген тұрақты қызығушылығының белгісі екенін атап өтті.

(Жалғасы 2-бетте.)

Өзбекстан Республикасы Президентінің Баспасөз қызметі суреттері.

ЖАПОНИЯҒА ТАРИХИ САПАРДЫҢ БІРІНШІ КҮНІ НӘТИЖЕЛІ ДИАЛОГТАРҒА БАЙ БОЛДЫ

(Жалғасы.
Басы 1-бетте.)

Айта кету керек, соңғы жылдары Өзбекстан мен Жапония арасындағы ынтымақтастық сапалық тұрғыдан жаңа мазмұнға ие болды.

Жапония компаниялары бұрын негізінен келісімшарттық жобаларға қатысқан болса, бүгінде олар ел экономикасына белсенді түрде инвестиция салып, бірлескен кәсіпорындар құрып, басқаруға, технологияларды трансферттеуге және ұлттық кадрларды оқытуға үлес қосып келеді.

Осы сапалық тұрғыдан жаңа өзгерістердің нәтижесінде Жапония Өзбекстанның негізгі экономикалық және технологиялық серіктестерінің біріне айналды.

Сауда-экономикалық көрсеткіштерде де он үрдістер байқалады: соңғы сегіз жылда сауда айналымы екі есеге, ал Өзбекстанда жұмыс істейтін жапон компанияларының саны он есеге өсті.

Энергетика, денсаулық сақтау, геология, ақпараттық технологиялар, инфрақұрылым және басқа да басым салаларда берік ынтымақтастық орнады.

Кездесуде Президентіміз еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі бағыттарына тоқталды.

Айтылғандай, соңғы 8 жылда Өзбекстанның жалпы ішкі өнімі екі есеге өсті. 2030 жылға қарай елімізді орташадан жоғары табысты елдердің қатарына қосу міндеті қойылған.

Мемлекетіміз басшысы Жапония бизнесмендерін өнеркәсіптендіруге жеделдетуге, озық технологияларды енгізуге, өндіріс тиімділігін арттыруға және экспорттық әлеуетті кеңейтуге бағытталған Өзбекстан экономикасын жаңғырту үдерістері белсенді қатысуға шақырды.

Осыған байланысты Жапония іскерлер топтарымен ынтымақтастықты одан әрі дамытудың басым бағыттары анықталды.

Энергетикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету және “жасыл экономикаға” көшу, атап айтқанда, тіктелетін энергия көздері мен сақтау жүйелерін дамыту, экономикадағы “көміртегі ізін” азайту.

Өте маңызды минералдарды терең өңдеу, қосылған құнның толық тізбегін қалыптастыру мәселелеріне ерекше назар аударылды.

Сондай-ақ машинажасау мен өнеркәсіптік жабдықтарды дамыту, заманауи жоғары технологиялық өнеркәсіптендірілген экономиканы қалыптастыру бағыттарын қатарында атап өтілді.

Жасанды интеллект пен цифрландыру бағдарламаларын енгізуді қоса алғанда, ақпараттық технологияларды дамытуға ерекше назар аударылды.

Тағы бір маңызды бағыт — өндірістік үдерістерді автоматтандыру және цифрлық басқару жүйелерін енгізу арқылы заманауи арнайы экономикалық аймақтарды құру мен оларды жоғары

технологиялық және экспортқа бағытталған өндіріс пен өнеркәсіптік кооперация орталықтарына айналдыру.

Мысалы, JICA көмегімен Жапония моделі мен стандарттарға негізделген арнайы экономикалық аймақ құру жобасы әзірленуде.

Мемлекетіміз басшысы Өзбекстан Жапонияны тек инвестор ретінде ғана емес, сонымен қатар болашақ өнеркәсібін құрудағы стратегиялық серіктес ретінде де көретінін атап өтті.

Өз кезегінде Жапония бизнес шеңбер өкілдері Өзбекстандағы қызметін кеңейтуге деген қатан ұмтылсын білдіріп, басым бағыттар бойынша бірлескен жобаларды жүзеге асыруға қатысу жоспарларын баяндады.

Кездесу соңында Өзбекстан Республикасының Президенті Шавкат Мирзиязев пен министр Рясей Аказаваны қатысуымен екі тараптама бітімдерді алмасу рәсімі өтті.

Жапонияның халықаралық ынтымақтастық банкінің (JBIC) басқарушысы Нобумицу Хаясимиен кездесуде аталмыш жетекші қаржылық институтпен стратегиялық серіктестікті одан әрі кеңейтудің көкейтесті мәселелері қаралды.

Соңғы жылдары банкпен ынтымақтастықтағы он серпін қанағаттанушылықпен атап өтілді. Жобалардың жалпы портфелі 5 миллиард доллардан асты және мұнай-химия, энергетика, телекоммуникация, инфрақұрылым, жеңіл өнеркәсіп және басқа да салаларды қамтыды.

Энергетика, көлік, IT инфрақұрылымын дамыту, денсаулық сақтау жүйесін жаңғырту және басқа да басым бағыттар бойынша құны 10 миллиард доллардан асатын жаңа жобаларды сапалы дайындауға, сондай-ақ іске қосылған жобалардың тиімділігін арттыруға ерекше назар аударылды.

Әлеуметтік саладағы мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобаларды қолдауға және жеке секторды дамытуға инвестицияларды кеңейту маңызды екені атап өтілді.

Өз кезегінде Нобумицу Хаяси серіктестік нәтижелерін жоғары бағалап, Жаңа Өзбекстанда жүзеге асырылып жатқан ауқымды реформалар бағдарламасын қолдайтынын білдірді.

Өзбекстан Республикасы Президенті Шавкат Мирзиязевтың Токиоға ресми сапарының іскерлік бағдарламасы аясында Жапония халықаралық ынтымақтастық агенттігінің (JICA) президенті Акихико Танакамен келіссөздер жүргізді.

Кездесуде осы жетекші жапон қаржы институтымен кең ауқымды ынтымақтастықты одан әрі кеңейтудің және бірлескен жобаларды ілгерілетудің практикалық аспектілері талқыланды.

Соңғы жылдары стратегиялық серіктестіктің жоғары деңгейіне қол жеткізілгені қанағаттанушылықпен атап өтілді. Жобалар аясында қаражатты игеру қарқыны айтарлықтай артты.

Жоба портфелі 8 миллиард доллардан асты. Денсаулық сақтау, энергетика, көлік, білім беру, өнеркәсіп және басқа да басым салаларда 3 миллиард доллардан астам сомаға бастамалар әзірленуде.

Сапар барысында экономикалық аймақтарды дамыту, білім беру, ауыл шаруашылығы, көлік және медициналық жабдықтарды жеткізу бойынша жаңа келісімдерге қол қойылды.

Жапон тарапы бірлескен Адам ресурстарын дамыту орталығы мен Жастар инновациялық орталығының қызметіне ұзақ мерзімді қолдау көрсеткені жоғары бағаланды.

Агенттіктің энергетика саласын дамытуға қатысуын кеңейтуге, жастар мен әйелдер кәсіпкерлігін қолдауға, жұмыспен қамтамасыз етуге, кедейшілікпен күресуге, озық инженерлік кадрларды даярлауға және “Бір ауыл — бір өнім” жобасының ауқымын кеңейтуге ерекше назар аударылды.

Тараптар жапон инвесторлары үшін арнайы экономикалық аймақ құру жобасын мүмкіндігінше тезірек іске қосуға дайын екендіктерін білдірді.

Кездесу соңында мемлекет басшысы JICA-мен 2030 жылға дейінгі жаңа серіктестік бағдарламасы аясында жобаларды уақтылы дайындаудың және олардың нәтижелерінің тұрақтылығын қамтамасыз етудің маңыздылығын атап өтті.

Мемлекетіміз басшысы “Sojitz Corporation” басшылары Масаяши Фудзимотоны және Косуке Уэмураны қабылдады. Жапонияның жетекші компаниясымен ынтымақтастықты одан әрі кеңейтудің және бірлескен жобаларды жүзеге асырудың негізгі бағыттары талқыланды.

Электр энергиясына деген сұраныстың артуын ескере отырып, Сырдария облысында бу-газ электр станциясын салу жобасын жеделдетудің маңыздылығы атап өтілді.

Көптармақты аурухана, Ташкенттегі жаңа халықаралық әуежай, жел электр станциясы және басқа да басым жобалар құрылысына ерекше назар аударылды.

Медициналық клиникаларды, мектепке дейінгі және мектеп білім беру мекемелерін жаңғырту, трансшекаралық “жасыл” энергетикалық дәліз құру, еліміздің аумақтарындағы газ компрессорлық станцияларды жаңарту, сондай-ақ жапон инвесторлары үшін арнайы экономикалық аймақ құруға корпорацияның қатысуы бойынша бастамалары қолдау тапты.

Жапонияның “JOGMEC” және “ITOCHU” жапон ұйымдарының басшылары Ичиро Такахараны және Джун Иноматамен кездесуде ынтымақтастықты одан әрі кеңейту және Жапонияның өн озық жапон технологияларын қолдана отырып, бірлескен жобаларды жүзеге асыру мәселелері талқыланды.

“JOGMEC” және “ITOCHU Corporation” компанияларының Науаи

және Кашкадария облыстарындағы уран кен орындарын игеруге қатысып жатқаны жоғары бағаланды. Компаниялардың еліміздің аумағындағы болашағы зор кен орындарынан бағалы металдарды өндіру жоспарлары қарастырылды.

Өзбекстан мен “ITOCHU” корпорациясы машинажасау, геология және инфрақұрылым салаларында ынтымақтастықта көпжылдық тәжірибеге ие. Жапонияға өте маңызды минералдарды экспорттау бойынша ұзақ мерзімді келісімдерге қол жеткізілгені қанағаттанушылықпен атап өтілді.

Суды тазарту, автомобиль өндірісі, әуе қозғалысын басқару жүйесін жаңғырту және әлеуметтік саладағы мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобаларын жүзеге асыру сияқты ынтымақтастықтың жаңа бағыттарына ерекше назар аударылды.

Өзбекстан Республикасының Президенті Шавкат Мирзиязев Токиодағы іскерлік іс-шаралар аясында “Sumitomo Corporation” компаниясының президенті Шинго Уэноны қабылдады.

Стратегиялық серіктестікті одан әрі дамыту мен энергетика және өнеркәсіп салаларында бірлескен жобаларды жүзеге асыру мәселелері қарастырылды.

Самарқан облысында екі күн электр станциясы мен энергия сақтау жүйелерінің құрылысы басталғанын негізделген мұндай жобаны мүмкіндігінше тезірек жүзеге асырудың маңыздылығы айтылды.

Компанияның аса жоғары вольтты кабель өнімдерін өндіруге және жедел жәрдем паркін жаңғыртуға қатысу жоспарлары келісілді.

Кездесу соңында мемлекетіміз басшысы корпорациямен 2030 жылға дейінгі ынтымақтастық бағдарламасын қабылдауды ұсынды.

Токиоға сапарының бірінші күнінің соңында Өзбекстан Республикасының Президенті Шавкат Мирзиязев Акаса сарайында Жапония Премьер-министрінің атынан Орталық Азия елдері басшыларының құрметіне ұйымдастырылған ресми қабылдау рәсіміне қатысты.

Өзбекстан басшысын Жапония Премьер-министрі Санаэ Такаичи қарсы алды.

Іс-шараға Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев, Қырғыз Республикасының Президенті Садыр Жапаров, Тәжікстан Республикасының Президенті Эмомали Рахмон және Түркіменстан Президенті Сердар Берdimухамедов те қатысты.

Мемлекет басшысының Жапония үкіметінің басшысымен келіссөздері және “Орталық Азия + Жапония” диалогының бірінші саммиті аясындағы негізгі іс-шаралар 20 декабрь күні өтеді.

ӨЗА

Мерейтой

ЕРЕН ЕҢБЕКТІҢ ЖЕМІСІ

Кез келген басылымның өміршеңдігі, әрине оның сапалылық деңгейінен тыс, өз заманының ақпаратын беруінде ғана емес, белгілі бір сала немесе қоғам өмірінің нақты бір буынын жариялап отыруына да байланысты болса керек. Өйткені біз айттып отырған арнаулы қабаттың (әйелдердің) қашанда қоғам дамуында өзіндік орны мен үлесі болады.

Жуырда астанамыздағы “Ешлар ижоди” сарайында “Саодат” журналы жарық көруінің 100 жылдығына арналған мәдени-рухани шара өтті.

Шараны Өзбекстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары, Әйелдер комитетінің төрайымы З.Махкамова кіріспе сөзбен ашты. Өз қызметін жалғастырып, халықтың рухани өміріне елеулі әсерін тигізіп келе жатқан журнал ұжымына Президент сыйлығы — “BYD-Чазор” автокөлігін салтанатты түрде тапсырды. Сондай-ақ бір топ қыз-келіншектер “Муътабар әйел” төсбелгісімен марапатталды.

Шарада Өзбекстан Журналистер бірлестігінің төрағасы міндетін атқарушы Холмурод Салимов сөз сөйлеп, редакция ұжымын бүгінгі мерейтоймен шынайы құттықтады. Журнал ұжымына Өзбекстан Журналистері бірлестігінің сыйлығын, аталмыш басылымның бас редакторы Мунаввархон Усмоноваға бірлестіктің алғыс хатын тапсырды.

Айта кетерлік жайт, “Саодат” журналының тұңғыш саны 1925 жылдың 1 декабріңде “Янги йул” атауымен жарық көрген. Ал кейіннен 1936 жылы “Еркин турмуш”, сол жылдың өзінде “Еркин хаёт” атауымен жарық көріп отырды. Онда жарияланған материалдар өркениетті Өзбекстан әйелдері өмірінің айнасы болды. 1941 жылы басылым жұмысы біршама уақыт тоқтап, 1950 жылы “Өзбекстан қыз-келіншектері” атауымен тағы да оқырман қауым назарына ұсынылды. Ал 1966 жылдан бастап еліміздегі жасайтын қыз-келіншектердің ұмтылысы мен көңіл қалауымен үндесе отырып, “Саодат” деп аталды.

Шара барысында Өзбекстан Журналистері бірлестігінің басшысы Х.Салимов “Саодат” журналының корректоры Махсума Иргашева мен беттеуші дизайнер Хосиятхон Хакимоваларға Өзбекстан Журналистері бірлестігінің мүшесі куәліктері мен төсбелгілерін тапсырды.

Мақтаныш

ҰЙЫМШЫЛ ҰЖЫМНЫҢ ЖЕТІСТІГІ

Жуырда астанамыздағы “Ренессанс” кино үйінде Өзбекстан ұлттық медиа бірлестігі ұйымдастырған “Ренессанс” ұлттық тұсаукесер рәсімі өтті.

Шараның басты мақсаты — еліміздегі журналистика саласын қолдап-қуаттау, теле және радиоарналар, медиа жобалардың жедел, шынайы және сапалы ақпарат жеткізуі барысындағы қызметін, сондай-ақ креативтік шығармашылық медиа контенттер шығару бастамаларын ынталандыру.

Айта кетерлік жайт, шарада Алмалық кен-металлургия комбинаты акционерлік қоғамы ақпарат қызметінің “АКМК ТВ” корпоративтік телеарнасы да марапатталды.

Үстіміздегі жылдың 27 октябрінен бастап старт берілген “Ренессанс” ұлттық сыйлығы үшін жалпы он үш аталым бойынша жүзден астам үміткер өтініш білдірген болатын. Жеңімпаздар екі басқышты бағалау жүйесі арқылы іріктелді.

Бірінші басқышта үміткерлер халықтың назары мен арағындағы кәсіпқой сарапшылар кеңесі тарапынан іріктеуден өтсе, ал екінші басқышта жоғары ұпай жинаған теле және радиоарналардың медиалық жобалары көрермен қауымның дауыс беруіне қойылды. Ең көп дауыс жинаған үміткерлер “Ренессанс” ұлттық сыйлығын тапсыру рәсімінде жарияланды.

Марапаттау рәсімінде Ақпарат қызметі құрамындағы “АКМК ТВ” корпоративтік телеарнасының үстіміздегі жылы жолға қойылған “Өмір сабақтары” атты жаңа жобасы шығармашылық ұжым тарапынан жасалған ұлттық контенттері “Жылдың ең үздік аумақтық теледебюті” аталымына лайықты деп табылды.

Гүлжамал БАЙТӨРЕЕВА, “Нұрлы жолдың” тілшісі.

Көзқарас

МАҢЫЗДЫ БАСТАМАЛАР

Әлемдік қауымдастықпен бірлесіп өзекті мәселелерді талқылау, аймақтық және жаһандық мәселелердің қолайлы шешімдерін табу, осыған байланысты теңдік пен өзара құрмет ортасын сақтау — жаһандану дәуірінің негізгі қағидаттары. Осы тұрғыда тұрақты даму, бейбітшілік пен өркендеу жолындағы ынтымақтастықтың маңызды қажеттілігі тек күшейе түсуде.

Ежелгі және мәңгі жас Самарканд қаласында өткен ЮНЕСКО Бас конференциясының 43-сессиясы да осы мақсатқа бағытталғанымен ерекшеленеді.

Беделді конференцияның ашылу салтанатында Президент бүгінгі күннің ең маңызды мәселелеріне назар аударып, жылдам өзгеріп жатқан әлемде гуманитарлық саладағы жаһандық келісім мен көпжақты ынтымақтастық механизмінің әлсіреп бара жатқанын, ал ғаламшарымыздағы бірегей ескерткіштер, қасиетті орындар және баға жетпес мәдени мұра геосаяси шиеленіс пен

әскери қақтығыстар салдарынан үлкен зиян шегіп жатқанын атап өтті. Бүкіл адамзатты қинап жатқан тиімсіз әскери әрекеттердің салдарынан тек адамдар ғана емес, сонымен қатар ғаламдағы басқа тіршілік иелері, сондай-ақ ежелгі ескерткіштер де қирап жатқаны атап өтілді.

Ұйым мінберінен айтылған бұл пікір әлем елдері үшін өзіндік үндеу болды деп айтуға болады. Өйткені бүгінде әлемнің көптеген елдеріне қауіп төндіретін экологиялық дағдарыстар — климаттың өзгеруі, топырақ эрозиясы, ауызу мәселесі — ЮНЕСКО қорғайтын

мәдени мұраға да үлкен қауіп төндіреді. Ежелгі ғимараттардың тозуы, геологиялық және демографиялық өзгерістерге байланысты халық ауызекі шығармашылығының нашарлауы, қысқасы, экологиялық мәселелердің мәдени мұра мен құндылықтардың сақталуы және сабақтастығына теріс әсері баршаны бірдей алаңдатады.

Ұлы Жібек жолының Батыс Тянь-Шань — Зарафшан-Қарақұм дәлізі және еліміздегі Тұран шөлдері де ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұра тізіміне енгізілген. Бұл беделді ұйымның Бүкіләлемдік биосфералық резерваттар желісіне Өзбекстаннан екі нысан кіреді. Олар — Шатқал мемлекеттік биосфералық резерваты (1978) және Төменгі Әмудария мемлекеттік биосфералық резерваты (2021).

Бұл ЮНЕСКО қорғауындағы мәдени мұра нысандарының ішінде табиғат-ана жасаған “шығармалардың” саны үнемі кеңейіп келе жатқанын көрсетеді. Олардың арасында еліміздің ерекше табиғатының маңызды нысандары бар және қорғаудағы мұндай табиғи ескерткіштер санының одан әрі артуы Өзбекстан Экологиялық

партиясының мақсаттарына толық сәйкес келеді.

Өзбекстан басшысы әлем елдерін климаттық дағдарыспен бірлесіп және тиімді күресуге шақыра отырып, бұл мәселенің қаншалықты өзекті және маңызды екенін атап өтті. Шынында да, бүгінде әлемдегі орташа температураның айтарлықтай жоғарылауы, мұздықтардың еруі, шөлейттену, топырақ эрозиясы және урбанизация үдерістері мәдени мұра нысандарының жағдайына айтарлықтай әсер етуде.

Өзбекстан бұл мәселелермен күресу бойынша практикалық күш-жігерді бастады. Атап айтқанда, 2030 жылға дейінгі ұзақ мерзімді болашақта Өзбекстан Республикасы климаттың өзгеруімен күресу іс-шаралары мен әрекеттерін күшейтуді — 2030 жылға қарай “парниктік газдар” шығарындыларын 2010 жылғы деңгеймен салыстырғанда (жалпы ішкі өнімнің бірлігіне шаққанда) 10 пайызға азайтуды көздейді. Мемлекет басшысының қаулысына негізделген 2030 жылға қарай халықтың экологиялық мәдениетін жақсарту тұжырымдамасын қабылдау және дәйекті түрде жүзеге

СУ САЯСАТЫ НАҚТЫ НӘТИЖЕГЕ ЖЕТТІ

Бүгінгі таңда әлемнің көптеген аймақтарында, соның ішінде Орталық Азияда су тапшылығы жаһандық проблемаға айналып отыр. Климаттың өзгеруі, халық санының өсуі және экономиканың қарқынды дамуы су ресурстарына түсетін қысымды жылдан-жылға күшейтуде. Осындай күрделі жағдайда су қорын ұтымды әрі тиімді пайдалану — мемлекеттің тұрақты дамуын қамтамасыз ететін басты факторлардың бірі.

Аумағымызда су тапшылығы жылдан-жылға артып отырған жағдайда халық пен экономика салаларының суға деген сұранысы да тұрақты түрде өсіп келеді. Мұндай жағдайда қолда бар су ресурстарын ұтымды әрі тиімді пайдалану бүгінгі күннің ең өзекті міндеттерінің біріне айналды. Жыл басында су қоймаларында су қоры жеткілікті деңгейде қалыптастырылып, каналдарды бетондау, су үнемдейтін технологиялардың аясын кеңейту, цифрландыру және жүргізілген реформалардың нәтижесінде суару маусымында белгілі бір жетістіктерге қол жеткізілді. Алайда, бүгінгі жағдай бойынша трансшекаралық су қоймаларын қоса есептегенде, су қорымыз өткен жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 6,5 миллиард текше метрге, ал ішкі су қоймаларында 3,0 миллиард текше метрге аз жиналған. Осы күрделі жағдайды ескеріп мемлекет басшысының тікелей бастамасымен соңғы жылдары су шаруашылығы жүйесін түбегейлі реформалау, қолда бар су қорларын үнемді пайдалану бағытында ауқымды жұмыстар атқарылуда. Атап айтқанда, саланы жаңғырту үшін соңғы 5 жылда 60 триллион сум бюджет қаражаты

және 622 миллион АҚШ доллары көлемінде шетелдік инвестициялар ирригация жүйесіне бағытталған. Президент Шавкат Мирзияев елімізде Суды үнемдеу бойынша дүниежүзілік форум өткізу, 2026-2036 жылдарды “Орталық Азияда суды ұтымды пайдалану бойынша іс жүзіндік іс-әрекеттер онжылдығы” деп жариялау бастамаларын алға тартты. Бұл бастамалар тек еліміз халқының ғана емес, бүкіл аймақ халықтарының әл-ауқаттылығын арттыруға бағытталған нақты шараларды айқындап беруде. Бұл өз кезегінде Президентіміздің сала өкілдеріне жасап отырған мүмкіндіктерінің, көршілес елдердің оған деген құрметі мен достық, жақсы қарым-қатынасының айқын нәтижесі деуге болады. Мемлекет басшысының ағымдағы жылғы 15 августағы тиісті қаулысымен “Өзбекстан Республикасында су ресурстарын басқару және ирригация саласын дамытудын 2025-2028 жылдарға арналған бағдарламасы” бекітілді. Бұл бағдарлама Өзбекстан Республикасының су шаруашылығын дамытудың 2020-2030 жылдарға арналған концепциясы мен “Өзбекстан — 2030” стратегиясында белгіленген іс-шаралары

және мақсатты көрсеткіштер мен параметрлерге қол жеткізгенімен маңызды. Осы орайда, су шаруашылығы саласында биыл қол жеткізілген кейбір нәтижелерге қысқаша тоқтала кетсек. 2025 жылы ирригация нысандарын салу және қайта жаңғырту жұмыстарына 1 триллион 356 миллиард сум қаражат бөлінді. Сондай-ақ мелиорация нысандарында 95,3 миллиард сум есебінен 295,5 километр коллектор-дренаж желілері қайта жаңғырылды. Министрлік жүйесіндегі сорғы станцияларында 157 сорғы мен 166 электрдвигательдер жанына ауыстырылған. Соңғы төрт жылда 13 254 су алу нүктесіне “Ақылды су” жүйесі, 10 983 мелиоративтік бақылау ұнғымасына жерасты суларының деңгейі мен топырақтың тұздану дәрежесін бақылайтын “DIVER” құрылғылары, 1 749 сорғы станциясына су шығынын мониторингтеу құрылғылары орнатылды. 100 ірі су шаруашылығы нысанының басқару жүйесі автоматтандырылды. Су шаруашылығы министрлігі жанынан “Жағдайлар орталығы” құрылды. Саладағы 10 ақпараттық жүйе жетілдіріліп, деректерді жинау, жалпыландыру және талдау мүмкіндігін беретін “Цифрлық су шаруашылығының” бірыңғай платформасы іске қосылды. Сонымен қатар “Кембағалдықтан әл-ауқаттыққа қарай” бағдарламасы аясында су тапшылығы бар елді мекендердегі тұрғындардың үй манындағы жерлерін сумен қамтамасыз ету жобаларына бюджеттен 1,2 триллион сум қаражат бөлінген. Осы бағдарлама бойынша 886 жоба аясында 1850,9 шаршы метр канал, 202,1 шаршы метр лоток желісі, 844 суару ұнғымасы, 438 сорғы агрегаты, 2,9 шаршы метр коллектор тармағы, 2 мелиоративтік тік ұнғыма, 14 гидротехникалық

нысан және 385,2 шаршы метр қысымды құбыр салу және қайта жаңғырту жұмыстары жүргізілді. 2025 жылғы 30 июль күні Өзбекстан Республикасы Су кодексінің қабылдануы сала дамуы үшін маңызды оқиға болды. Бұл заң арқылы елдегі су қатынастары саласындағы негізгі құқықтық құжаттар жүйелендірілді. Су кодексінің күшіне енуіне байланысты ағымдағы жылғы 17 ноябрь күні Ташкент қаласында халықаралық су ынтымақтастығы және Өзбекстан Республикасының су заңнамасын жетілдіруге арналған халықаралық конференция өткізілді. Онда Су кодексінің тұсаукесері өткізіліп, сумен қамтамасыз етуді жақсарту, суды үнемдеу технологияларын енгізу, әсіресе Аралбойы аумағындағы халыққа бағытталған бағдарламаларды дамыту бойынша бірлескен бастамалар талқыланды. Жақында Президент Ауыл шаруашылығы қызметкерлері күніне орай сала өкілдерімен кездесу өткізді. Кездесу барысында диқандардың, фермерлердің, бағбандардың, малшылардың, су шаруашылығы қызметкерлерінің, агрономдар мен механизаторлардың еңбегі жоғары бағаланды. Келесі жылы елімізде мақтандан 4,5 миллион тонна, астықтан 10 миллион тонна өнім алу жоспарлануда. Бұл істе, әрине, су шаруашылығы қызметкерлерінің де үлесі зор. Қорыта айтқанда, келесі жылы да барлық су шаруашылығы қызметкерлері бірлесе отырып, суды белгіленген лимиттер негізінде өткізуге, тіршілік нәріп барынша үнемдеуге, диқандар мен шаруаларға тірек болып, мол өнім алуға өз үлесін қосу үшін барлық күш-жігерін жұмылдырады. **Ж.МОЛДАШЕВА, “Нұрлы жолдың” тілшісі.**

Әкім және жастар кездесуі

БАСТАМАЛАР, ҚОЛДАУ ЖӘНЕ ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР

Юнусабад ауданындағы Баходир Жалолов атындағы бокс мектебінде кезектегі “Әкім және жастар” кездесуі өтіп, ол өзінің ашықтығымен, шынайылығымен және мазмұндылығымен жастар үшін маңызды шара болды. Аудан әкімі Баходир Абдуллаевтың төрағалығымен өткен бұл сұхбат жастардың пікірін тыңдау, олардың проблемалары мен ұсыныстарын үйрену және жаңа идеяларын қолдау мақсатында ұйымдастырылды.

Кездесуге 70-ке жуық жас, жастар жетекшілері, бокс шеберлері мен жаттықтырушылар қатысты. Сонымен қатар шараға бокстан Өзбекстан құрама командасының бас бапкері Толқын Қылышов, ұлттық құрама бапкері Рахматжон Рузихононов, әлем чемпионы Жавохир Умматалиев, Туребек Хабибуллаев, Фазлиддин Эркинбоев сияқты танымал спортшылардың қатысуы кездесудің маңыздылығын арттырып, жастар үшін үлкен ынталандыру мен рухани күш болды. Олар өз тәжірибелері, жеңіске қалай жеткендері және жастық шақтағы қиындықтарды қалай жеңгендері туралы қызықты әңгімелер айтты. Кездесудің негізгі бөлігі жастармен сұхбатқа арналды. Жастар өз арманы, болашақ жоспарлары мен мақсаттары туралы еркін пікір білдірді. Олар заманауи мамандықтардың игеру, құрылыс және ақпараттық технологиялармен жұмыс істеу, ғылыми зерт-

теулер жүргізу немесе кәсіпкерлікті дамыту жоспарларын баяндады. Кейбір жастар ауданның қоғамдық өміріне белсене қатысуға, махалладағы мәселелерді шешуге үлес қосуға ниет білдірді. Бұл жастардың белсенді азаматтық ұстанымы бар екенін айқын көрсетті. Әкім Баходир Абдуллаев жастардың мұндай белсенділігі ауданның дамуында ең маңызды факторлардың бірі екенін атап өтті. Ол жастардың әрбір идеясы мен бастамасы құнды, оларды жүзеге асыруда әкімдік әрдайым көмектесуге дайын екенін айтты. Оның айтуынша, ауданда жастар кәсіпкерлігін қолдау, инновациялық жобаларға гранттар мен субсидиялар бөлу, спорт және өнер үйірмелерін кеңейту бойынша бірқатар жұмыстар жүргізілуде. Кездесу барысында білім беру және кәсіптік оқыту, жастар кәсіпкерлігі мен стартаптарды қолдау, жұмыспен қамту, бос

уақытты мазмұнды өткізу, спорт, музыка және өнер үйірмелеріне кеңінен тарту, шет тілдерін үйрену мүмкіндіктері сияқты жастар үшін өзекті бірқатар мәселелер талқыланды. Қазіргі таңда мемлекет тарапынан жастарға жасалып жатқан мүмкіндіктер, атап айтқанда, несиелер, гранттар, стипендиялар, “Жастар дәптері” арқылы практикалық көмек туралы да толық ақпарат берілді. Кездесуде жастар өздері қызықтырған сұрақтары мен қойып, ұсыныстары мен пікірлерін білдірді. Әрбір сұраққа жауапты тұлғалар тарапынан нақты және толық жауаптар берілді. Жастар айтқан мәселелер бойынша жауапты тұлғалар белгіленіп, орындау мерзімдері анықталып, қатаң бақылауға алынды. Бұл үдеріс жастар арасында сенімділік пен ашықтық ортасын құруға қызмет етті. Қорыта айтқанда, бұл кездесу тек сұхбат қана емес, жастарды қолдау, олардың пікірін тыңдау және жаңа идеяларға шабыт беру мақсатында өткен маңызды шара болды. Шынайы және достық рухта өткен кездесу жастардың болашаққа деген сенімін одан әрі нығайтты, олардың отансүйіштік сезімін күшейтті. Жалпы, мұндай шаралар жастардың қоғамдағы орны мен рөлінің артып келе жатқанын, болашақты дәл олармен бірге құру мақсат етілгенін тағы бір рет растайды.

Әлия ӘБДІРАХМАНОВА,

“Нұрлы жолдың” тілшісі.

Руханият

ҚҰНДЫЛЫҚТАР ҮЙЛЕСІМДІЛІГІ

Ұлттық бірегейлікті түсіну рухани құндылықтарды сіңіруден, өз халқының тарихы мен мәдени мұрасын зерттеуден, оның қазіргі жағдайы мен өскелең ұрпақ болашағы туралы нақты түсініктен басталады. Әрбір адамның еңбегі, қызметі және өмірлік мақсаттары белгілі бір құндылықтарға қол жеткізуге, материалдық және рухани байлық алуға бағытталған. Жаһандану жағдайында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар мәселесі білім беру жүйесінің маңызды бағыттарының біріне айналды. Дамушы әлемде халықтар арасындағы мәдени байланыстар нығайып келеді, ал ақпарат ағыны ұрпақтардың санасына тікелей әсер етеді. Мұндай күрделі үдерісте білім беру жалпыадамзаттық құндылықтарға адал адамды тәрбиелеуі керек, сонымен қатар ұлттықты сақтайды.

Ұлттық құндылықтар — халықтың тарихи жады, дәстүрлері, тілі, мәдениеті және рухани мұрасы. Олар адамға өзінің тамырын білуге, ұлттық бірегейлікті сезінуге және қоғам алдындағы міндетін түсінуге көмектеседі. Отбасы мен қоғамдастық, үлкендерге құрмет көрсету, еңбекқорлық, ар-намыс және отаншылдық сияқты қасиеттер ұлттық білім берудің негізгі тірегі болып табылады. Осы құндылықтарға негізделген білім беруде жұмыс істеу жас ұрпаққа күшті рухани иммунитетті қалыптастырады. Бұл жастарды жат идеяларға сын көзбен қарауға және тәуелсіз ойлауға шақырады. Жалпы-

адамзаттық құндылықтар — барлық халықтар мен мәдениеттерге ортақ қағидаттар. Адам құқығы, әділеттілік, бейбітшілік, бауырмалдық, теңдік және қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау осындай құндылықтардың қатарына жатады. Қазіргі заманғы білім беру жастардың тек өз ұлтының ғана емес, сонымен қатар әлемдік қауымдастықтың белсенді мүшелері ретінде қалыптасуын талап етеді. Сондықтан білім беру мен тәрбиелеу үдерісінде әртүрлі мәдениеттерге құрметпен қарау және мәдениетаралық коммуникация дағдыларын дамыту бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып табылады. Ұлттық және жалпыадам-

заттық құндылықтар бір-біріне қайшы келмейді, керісінше, тиімді білім беру тек бір-бірімен үйлесімді болған кезде ғана жүзеге асады. Ұлттық құндылықтар адамға берік негіз береді, ал жалпыадамзаттық құндылықтар оның дүниетанымын кеңейтеді. Атап өтілген құндылықтардың үйлесімділігі білім берудің тұрақтылығы мен тиімділігін қамтамасыз етеді. Осындай тәрбиенің нәтижесінде өз ұлтын сүйетін, басқа халықтардың мәдениетін құрметтейтін, бейбітшілік пен даму үшін жауапкершілік сезінетін ұрпақ өседі. Уақыт өте келе ұлттық рухани құндылықтар да өзгереді, дамиды, жаңарады және байиды. Заман рухы мен прогресс талаптарына сәйкес келмейтін нормалар мен талаптар қабылданбайды. Жаңа идеялар мен тәсілдер, ізгіліктер мен әдет-ғұрыптар өмірге келеді. Бұған күнделікті өмірімізден, өмір салтымыздан, киімімізден, тамақтануымыздан, үйлену тойларымыздан және т.б. көптеген мысалдар келтіруге болады. Өзбек халқы әлемдік мәдениет қазынасына лайықты үлес қосқан халықтар арасында құрметті орын алады. Мәдени ескерткіштер, сәулет өнерінің үлгілері, ежелгі қолжазбалар — ұлттық руханияттың баға жетпес туындылары, халқымыз үшін ең құнды және қасиетті қазыналар. Бүгінгі таңда осындай жан-жақты дамыған тұлғаларды тәрбиелеу тек жеке мемлекеттердің ғана емес, сонымен қатар бүкіл адамзаттың ортақ мақсаты болып табылады.

И.КАЙНАРОВА,

ШМПУ Жалпы педагогика кафедрасының оқытушысы.

Тілсіз жау

КЕЛЕҢСІЗДІКТЕРГЕ СЕБЕП БОЛУДА

Өрт жағдайы аяқастынан немесе өздігінен емес, көбінесе адамның немқұрайдылығынан туындайтын апат. Бүгінде болып жатқан өрттердің басым бөлігі тұрғындардың өрт қауіпсіздігі ережелерін елемеуінің, біле тұрса да көңіл бөлмеуінің нәтижесінде болатыны бөрімізге белгілі. Ескертулерге қарамай, тұрғындардың стандарт талаптарына жауап бермейтін техникаларды пайдалануы, электр және газ жиһаздарын пайдаланудағы селқостық, тағы басқалар көңілсіздіктерді туындатуда. Айта кетерлік жайт, өртті болдырмау, оның алдын алу, жалпы келеңсіздіктерге жол бермеудің баршасы өз қолымызда екенін ұмытпайық.

Ш.ШУКУРОВ,
Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисі Заң шығару палатасы ғимаратында ӨҚТҰБ-ның кіші инспекторы.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МІНДЕТІ АРТА ТҮСУДЕ

Жаңа жыл мерекесіне орай, әсіресе жас балалардың шоғырланатын жамаларында өрт қауіпсіздігі қызметкерлерінің міндеті арта түседі. Себебі үлкен залда бөнгал шырағы, тағы басқа да өрттің шығуына себеп болатын заттар көбірек пайдаланылады. Сондай-ақ алаңдағы шыршаны, дәке, мақта, қағаз және соған ұқсас материалдармен безендіру, егер олар арнаулы сұйықтықпен қайта өңделмеген болса өрттің шығуына себеп болуы мүмкін. Бұдан тыс, балаларды жануға бейім материалдардан тігілген киімдермен киіндіру, бояу, ашық отты пайдалану сынды тағы басқа да жайттар да қауіпті саналады.

С.ӨБДІБЕКОВ,
Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисі Заң шығару палатасы ғимаратында ӨҚТҰБ-ның кіші инспекторы.

